

PO SOVIETINIŲ KEVALŲ

Už ką atsidėkojama ordinais ir medaliais?

Dar neseniai keli šimtai Lietuvos mokytojų buvo apdovanoti ordinais, medaliais ir kitokiais juos iš kitų išskiriančiais atžymėjimais. Rodos, tai turėtų būti geras ženklas. Mokytojus reikia vertinti ir gerbti, nes jie atlieka didelį švietimo ir auklėjimo darbą. O Lietuvoje mokytojų, kaip rašo vilniškė „Tiesa“, esama daugiau kaip 32 tūkstančiai, ir iš jų, sako, 1.200 yra apdovanoti ordinais ir medaliais, 2.000 turi nusipelnusio pirmūno vardą, 445 yra gavę nusipelnusio mokytojo vardą.

Vadinasi, jie ne tik gerbiami, bet ir pagerbiami, ne tik vertinami, bet ir įvertinami. Ko gi dar reikėtų?

Formaliai žiūrint, susirūpinti nebebūtų jau ko.

Deja, susirūpinti verčia net ir tie ordinais, medaliais ir kitokie garbės žymenys. Už ką tie keli tūkstančiai buvo išskirti ir pagerbti? Ar už tai, kad jie gerai tvarko mokyklas, išmoko jaunuolius mokyklose einamųjų dalykų, išauklėja jaunimą dorais lietuvišiais ir žmonėmis?

Taigi, kad taip būtų. Deja, mokytojo dievai paminėti skirtame vedamajame spalio 3 d. „Tiesa“ rašo apie mokytojų uždavimus ir partijos rūpestį jais šitaip: „Pedagogų armija, dirbanti didį jaunosios kartos auklėjimo darbą, skiepydama jaunimui tikslias komunistinio idejas, yra partijos tal-kininkė nepaprastai svarbiame bare. Nuo lat rūpintis mokytojai, užtikrinti jiems idejinį vadovavimą — nepaprastai atsakingas ir svarbus partinių organizacijų uždavinys“.

Va, kai skaitome tokius pasisakymus, tai mūsų akyse sumažėja visų mokytojų skirtųjų ordinų ir medalių reikšmė ir padidėja rūpestis. Taigi tie žymenys mokytojams skiriami už jų darbą ne tautai, bet partijai. Juo smarkiau esi pasiryžęs skiepyti jaunimui komunistą, kuris šiuo atveju apima ir visas rusinimo ir Lietuvos skurdinimo idejas, juo lengviau pasiekiamas ordinas. Partija, be abejo, turi čia ko džiaugtis ir už ką sakyti mokytojams aciu. Bet kuo gi čia džiaugtis tautai? Ar tuo, kad partija įveikia patraukti savo idėjų vykdyti net keletą tūkstančių mokytojų?

Vienintelis mūsų džiaugsmas, kad vis dėlto, palyginti, tik gana nedidelis mokytojų procentas partijai yra verti išskirti savo atsidėjimu.

Toks piktinasi tokiu

Spalio 5 d. „Komjaunimo tiesa“ išspausdino Tasso korespondento Gavrilėnos straipsnį apie Japoniją, kuri mokykliniuose vadovėliuose perrašinėjanti istoriją. Iš vadovėlių dingusios nuotraukos apie antijaponiškas demonstracijas, apie paauklėtų darbą karinėse gamyklose, apie eiles prie parduotuvių ir kt. Iš visa ko sprendžiant, dingio visa tai, kas buvo spausdinama tuoj po karo sąjungininkams pagėdaujant ar reikalaujant.

Japonija anuomet jau buvo karą pralaimėjęs kraštas, o šiandien ji vėl nori ir gali rodyti savo tikrąjį veidą. Ar čia taip tragiškai bloga?

Sovietai, aišku, norėtų, kad japonai visada jaustųsi menka, pažeminta ar prievarta atgailaujanti tauta. Bet, skaitydami tokį straipsnį apie Japoniją, tuoj prisimename padėtį Lietuvoje ir mūsų tautos istorijos klostojimus. Kas gi, ar Leninas, Marksas, Kapsukas lėmė Lietuvos istorijos įvykius ir jų vystymąsi, ar Basanavičius, Didysis Vilniaus Seimas, nepriklausomybės paskelbusi Lietuvos Taryba?

Kol Lietuva pati tvarkėsi, tol jos istorijoje buvo išskeliami tie tikrieji įvykiai ir žmonės. Ilustracijoms irgi buvo naudojami paveikslai lietuviška veikla pasireiškusių ir tautai brangių asmenų. Dabar tie įvykiai ir žmonės užslėpti ir sumenkina mi, o iš iliustruotų puslapių į lietuvių skaitymą žiūri Gerčenas, Leninas, Marksas, Kapsukas. Tai juk bauriausias mūsų praeities klostojimas.

Gavrilėna tvirtina, kad Japonijoje yra nepatenkintų naujaisiais, daugiau nacionalistiniais vadovėliais. Tie nepatenkintieji, sako, protestuoja. Deja, Lietuvoje niekas neturi teisės net protestuoti.

Geras posūkis

Minėdama Lietuvos teatrų susovietinimo 25 m. sukaktį, vilniškė „Tiesa“ spalio 6 d. išspausdino rezisieriaus J. Rudzinskio straipsnį, kuriame apžvelgiamas ligi šiol nueitasis kelias. Rudzinskas ypač pabrėžia tai, kad tik sovietinės sąlygos leido susovietinti Lietuvos teatrų pastatytą Arbuovo, Ivanovo, Simonovo, Korneičiuko, Romašovo, Pogodino, Rachmanovo darbus šalia klasikų ir pačių lietuvių šiandien parašomųjų. Vadinasi, jis lyg ir sakyta, kad Lietuvos teatrui teigiamas dalykas buvo tie

NETIKRI NUOPELNAI

Kai vadovaujantieji Lietuvos komunistai ryžtasi iškelti savo partijos nuopelnus iki 1940 metų, visada jiems išeina kažkas naiviai juokinga. Tas juokingumas pasiekia aukščiausią savo viršūnę, kai pradeda tvirtinti, kad 1940 m. Lietuvos liaudis nuvertusi buvusį režimą. Greičiausia, patys tie įrodinėtojai gerai supranta, kad tai labai nedėkingas uždavinys, todėl jie prie to temos grįžta tik būtino reikalo verčiami. Daug lengvesnis ir paprastesnis dalykas yra įrodinėti, kokių didelių laimėjimų buvo pasiekta sovietiniais laikais. Čia sunku sutikrinti.

Bet suėjo 25 metai, kai Lietuvos komunistų partija buvo įjungta į visasąjunginės partijos sudėtį, tai kam-ne-kam, o Sniečkui jau reikia rašyti ta tema straipsnį, kuris ir buvo išspausdintas „Komunisto“ Nr. 10 ir „Tiesoje“ spalio 8 d.

Mes, žinoma, tą partijos įjungimą į maskvinės sudėtį laikome pažeminiu jai. Juk tuo buvo iš jos atimtas savarankiškumas, ji padaryta rusiškosios partijos tarnaitė ir pastumdėle. Pavyzdžiui, kiniečiai, jugoslaviai, lenkai, rumunai, čekai komunistai visomis keturiomis gina savo nepriklausomybę. O Sniečkus, neturėdamas, matyt, kitos išeities, net didžiūjojasi, kad jo partija buvo šitaip pažeminta.

Skaitydami jo straipsnį, padorūs lietuviški komunistai, be abejo, prisimins anas savarankiškas partijas ir piktinsis savo viršininko Sniečkaus vergiškumu. Bet Sniečkus turi savo argumentus, nors ir silpnus. Jis tvirtina, kad tuo priėmimu į visasąjunginės partijos sudėtį lietuviškoji buvusi aukštai įvertinta. Pagal jį išeitų, kad lenkai, rumunai, kiniečiai ir kiti komunistai nėra tiek nusipelnę, kiek lietuviški kiejai. Naivu ir vaikiška būtų šitaip galvoti net ir Sniečkui, bet ką gi padarysi, jei reikia kokiais nors tvirtinimais ir išvedžiojimais pridengti savo didžiulę gėdą!

Dar stipriau dangstydamas tą savo gėdą, jis dėl to stengiasi įrodyti, kokių šlovingų nuopelnų pasiekė ta jo partija Lietuvos nepriklausomybės laikais. Jeigu dėl tų nuopelnų patikėtume Sniečkaus įrodymams, tai mums nieko kita nebeliktų, kaip pasiūlyti jam paprašyti Maskvą, kad jis visus anuomet Lietuvos partijoje buvusius asmenis apdovanotų koku nors specialiu didėles vertės ordinu. Net ir tuos, kurie jau yra mirę. Žiūrėkite, buvo keli šimtai kažkokių apsmurgusių krašto gyventojų, kurie vis dėlto tiek turėjo savyje jėgos, kad net nuvertė krašto valdžią! Mes iki šiol vis galvodavome, kad tie partiniai sugebėdavo kai kurie surašyti šioki tokią atsisaukimą, jeigu negaudavo jo iš Maskvos, ir išplatinti jį ar iškabinti kur nors raudoną vėliavą.

GRĮŽES IŠ LIETUVOS ISBLYSKO

Amerikos lietuvių „pažangiųjų“ skaičius, kuris ir ligi šiol buvo nedidelis, dar labiau sumažėjo po šių metų ekskursijos į Lietuvą, kur jie buvo nuvykę pamatyti sovietų santvarkos sukaiktę iškilmių. Vienas iš ekskursantų, „pažangiųjų“ veteranas ir prokomunistinio laikraščio „Vilnis“, leidžiamo Čikagoje, korespondentas Stasys Straukas būtų likęs dar ilgas metus „raudonu“, jeigu ne ta nelemta ekskursija. Grįžęs iš Lietuvos, kaip su pasipiktinimu painformavo „Vilnis“ (rugs. 12 d.), S. Straukas suteikė pasikalbėjimą Amerikos laikraščiui „Phoenix“, kuriame jis pasakė: „Gyvenimas dabar Lietuvoje yra panašus į gyvenimą didžiuliam kalėjime“.

S. Straukas važiuo į Lietuvą, norėdamas pasimatyti su savo dukterimi Marija Paulauskiene, kuri dabar jau yra 51 metų amžiaus. Jo nusistebėjimui, duktė bijojo su juo susitikti ir trim dienom pavėlavo atvykti į sutartą vietą. Ji atvyko tik po to, kai gavo milicijos leidimą su juo susitikti. Susitikus Paulauskiene išpasakojo tėvui apie visus savo vargus. Ji sakiusi, kad ji su savo vyrų gyvena nuolatinėje baimėje. Ji yra buvusi ištremta į Kazachstaną, kur dirbusi prie kanalo kasimo.

„Ir kaip išdriso senas „pažangus“ Straukas išpasakoti visa tai Amerikos buržuaziniam laikraščiui“, šaukia „Vilnis“.

sovietinių rusų darbai. Jie pradėjo savo kelią į Lietuvą maždaug paskui raudonąją armiją.

Bet tiek būsimajam tų teatrų žiūrovui, tiek ir mums daug įdomiau pažvelgti, kas bus statoma ateityje. O apie ateitį šiek tiek prasiitaria spalio 2 d. „Literatūra ir menas“. Kaip matyti, Lietuvos teatrai negalės visiškai išsiversti be rusų bolševikinių autorių. Bet, žiūrėkite, ir Vilniaus ir Šiaulių teatrai ryžtasi pastatyti Vinco Krėvės „Skirgailą“! Tai jau daugiau negu šis tas. Praeityje lietuviško klasiko darbas būdavo retenybė. O dabar, matyt, vien iš būtinų pareigos bestatomi rusai.

Tai, žinoma, gerai.

O gi čia, žiūrėkite, antžmogiški didvyriai, kažkokie pusdieviai, kurių neįveikia nei kalėjimai, nei kulkos. Jeigu jie nuvertė Lietuvos valdžią, tai turi būti didvyriai.

Bet duokim pasireikšti Sniečkui. Ką gi jis sako dėl tos savo partijos šlovingų nuopelnų?

Jis sako, kad lietuviškoji partija vis mokėsi iš Sov. Sąjungos partijos. Tuo mes tikime, nes lietuviškoji partija visada buvo paklusni Maskvai. Tie lietuviški komunistai, kurie norėjo kada nors savarankiškiau pasireikšti, tuojau atsidūrė Sibire arba neteko galvų. Bet ką gi jie padarė nepriklausomoje Lietuvoje?

Sniečkus vis tvirtina, kad partija kėlė Lietuvos liaudį, organizavo darbininkus, rūpinosi bedarbiais, streikais.

Kada ir kur tai pasireiškė?

Sako, buržuaziniai ideologai ir politiniai veikėjai teigė, jog Lietuvoje darbininko padėtis gerėjanti, nes valstybė neleidžianti darbdaviui skriausti darbininko. Sniečkus įrodinėja, kad darbininkų gyvenimas vis dėlto buvęs sunkus.

Tai ką padarė komunistai, kad jis palengvėtų?

O gi retkarčiais išplatindavo kokį atsisaukimą.

Ar nuo to palengvėdavo darbininkų gyvenimas? Tur būt, ir Sniečkus atsakytų, kad ne. Bet jis įrodinėja, kad komunistų dėka Kranausko laidotuvės išvрто į demonstracijas, ūkininkai sukilo Suvalkijoje, daugėjo su partija einančiųjų skaičius ir pagaliau šitaip atėjo 1940 m. birželis, kada valdžia buvo nuversta.

Tiesa, kad Kranausko laidotuvėse buvo įsimašė ir komunistai, nes jie stengiasi išnaudoti visas progas. Tiesa, kad Suvalkijos ūkininkų to streiko metu komunistai rašinėjo ir platino atsisaukimus. Bet netiesa, kad jie tą streiką būtų pradėję. Jeigu kam čia priskirtinas vyriausiasis vaidmuo, tai nebet vokiečių naciams. Taip pat netiesa, kad sovietinių igulų įvedimas į Lietuvą padidino komunistų skaičių. Jei Paleckis prisidėjo, tai tik norėdamas kada nors padaryti karjerą. Jis teisingai galvojo, kad tos igulos gali pribaižti Lietuvą. Taip ir atsitiko.

Bet didžiausia netiesa, kad liaudies padedami Lietuvos komunistai nuvertė savo krašto valdžią. Tokia didelė netiesa, kad ją skelbti turėtų gėdytis ir Sniečkus. Jo intencijos sau yra geros: tuo būdu iškelti savo partiją. Bet tos intencijos prieštarauja istorijai. Valdžią nuvertė sovietų armijos. O partija tebuvo tik keli šimtai raudonų vėliavų kabinėtojų ir atsisaukimų platintojų, kurių didžioji dalis vis sėdėdavo dėl to kalėjime. Net ir valdžią verčiant sėdėjo uždaryti Sniečkus ir kiti vadai.

MAZAS „SUVENYRAS“

VI. Paškevičius, gyv. Peru sostinėje Limoje, po 5 metų darbo užbaigė kolekciją, kuria, kaip rašo „Argentinos Lietuvių Balsas“, laivu Amazone atvežė į Londoną. Kolekciją sudaro politinės mintys, įrisios ir 50 kilogramų svorio albumą. Jame yra įrašai šešių respublikos prezidentų: Peru, Bolivijos, Venezuelos, Kolumbijos, Ekvadoro ir Panamos, keliolikos buvusių prezidentų, premjerų, ministrų, rašytojų, poetų, menininkų ir visuomenininkų. Albumas yra 85 cm ilgio, 55 cm pločio ir 35 cm storumo, turi 600 lapų, išpuoštų Bolivarų respublikos herbas ir tautiniais raštais. Žavėtinis kaligrafiški, rondo ir meniškai įrašyti tekstai tų šalių išlaisvintojo Simono Bolivaro garbei. Odos viršelyje meniškias Bolivarą atvaizdas ir herbai natūraliomis spalvomis. Albumo kaina esanti apie 10 milijonų pezų.

Kiek mums teko patirti, albumu buvo labai susidomėję Londono antikvarijai, tačiau, vertinant sverais, jie nesugundė mūsų tautiečio. „Suvenyras“ kelias į dolerio kraštą.

Nauji būdai spaudai platinti

Kapsuke (Marijampolėje), kaip rašo „Tiesa“ (spalio 5 d.), įvyko pasitarimas dėl greitesnio spaudos pristatymo ir didesnio kiekio išplatavimo.

Buvo rekomenduota kolchozuose plačiai pritaikyti spaudos prenumeravimą išsimokėtinai. Platintojai naudosis tokiu šūkiu: „kiekvienai šeimai laikraštį ir žurnalą, o tūkstančiai gyventojų — tūkstantį spaudos leidinių“.

DBLS Boltono Skyriaus nariu

J. BANIUI,

staiga mirus jo žmonai Elenai, gilią užuojautą reiškiamo

Skyriaus Valdyba ir nariai

SAVOJ IR SVETIMOJ SPAUDOJ

PASIKEITIMAI SOV. SĄJUNGOJE

Vakarų spaudoje ligi šiol jau buvo nemaža spėliojimų, kas netrukus turi iš Brežnevo ir Kosyginio perimti valdžios vadeles. Buvo minimi ir kandidatai.

Visi tie spėliojimai iki šiol nepasitvirtino. Kaip „New Statesman“ bendradarbė Gloria Stewart rašo:

„Buvo rašoma, kad centro komitete ir prezidiume vyksta kova dėl valdžios. Dabar aiškėja, kad ta kova buvo daugiau susijusi su ekonomija ir gynyba, o ne su asmeninės galios klausimu. Dabartiniai vadai yra tokie tikri dėl savo padėties, kad net per šešis mėnesius iš anksto paskelbė partijos kongreso programą ir nurodė pagrindinius pranešėjų pavardes — ligi šiol dar negirdėtas reiškinys“.

Bet, aišku, kur kas svarbiau ne tai, kurie asmenys vadovauja, bet kokie pasikeitimai vyksta, pavyzdžiui, pramonėje. O gi: „Pastarajame plenumo po didelių ginčų pagaliau prieita kompromisais paremtų sprendimų dėl pramonės tvarkymo, nors pažangieji ekonomistai žymiai daugiau reikalavo. Įmonių vadovybėms neduota tiek laisvės, kiek norėta, tačiau bus leidžiama pasireikšti didesnei darbininkų iniciatyvai ir dar praplėstas Liebermano siūlytasis projektas palaikyti tiesioginį ryšį tarp gamyklos ir parduotuvės. Gamykloms dabar bus leidžiama mokėti dirbančiesiems didesnius priedus, jei jos darys gerą pelną. Praeityje gamyklos vadovybė galėjo pasidaryti pinigų tik tuo atveju, jei būdavo perviršijamas planas. Dėl to dažnai gamyba būdavo vertinama kiekybe, nepaisant kokybės ir ar gamins bus parduotas, ir susidarydavo tokių nesąmonių, kad pirštines išeidavo visos mažos, nes gamykla iš duotosios medžiagos galėdavo daugiau jų pagaminti, arba sietytų (liustrų) gamyba būdavo apskaičiuojama pagal gautosios medžiagos svorį, ir tie sietytai išeidavo sunkesni negu reikia“.

Tiesa, įvyko ir kitas pasikeitimas: buvo nutarta panaikinti sritines ekonomines tarybas, nes jos žiūrėjusios daugiau savo rajono reikalų, o ne visos Sov. Sąjungos. O dėl pakeitimų žemės ūkyje autorė rašo: „Paskutiniaisiais Chruščiovo metais nebuvo skatinama privačiuose sklypuose užauginamus vaisius ir daržoves pardavinėti rinkoje. Tas dalykas pakeistas iš pagrindų. Ūkininkai dabar skatinami ko daugiau auginti savo tuose sklypuose, ir jiems leidžiama net patiems nustatyti už savo gaminius padorias kainas. Paskatinti, kad būtų daugiau gaminama kolektyviniuose ūkiuose, pakeltos kainos už superkamuosius grūdus. Panaikinus suvaržymus privatiems sklypams, tuoj pasirodė ir vaisiai: dėdė uždaryti Sniečkus ir kiti vadai.

[Septynios DIENOS]

DAR KARTĄ TARSIS

Rodezijos min. pirm. Smithas sutiko, kad Britanijos min. pirm. Wilsonas atvažiuotų dar kartą tartis.

Smithas buvo atvažiavęs į Londoną tartis. Jis nesutiko su Britanijos vyriausybės nusistatymu, kad Rodezija gali gauti nepriklausomybę tik davusi pažadą palaipsniui įjungti į valstybinį gyvenimą ir juoduks.

Rodeziją valdo baltieji, kurių ten yra apie 250.000. Juoduks ten yra apie 3,5 milijonų. Bet dabartinė vyriausybė ligi šiol vis grasiną, kad ji be Britanijos leidimo pasiskelbs nepriklausoma.

Ji yra Britanijos kolonija, bet turi britų patvirtintą konstituciją ir valdosi savarankiškai.

SOCIALINIAI PLANAI LIKS VEIKTI

Naujoji Norvegijos nesocialistinė vyriausybė paskelbė, kad ji nežadanti panaikinti tų įstatymų, pagal kuriuos socialistai pravedė krašte socialines reformas.

Socialistai be pertraukos išvaldė Norvegiją 30 metų, bet dabar pralaimėjo rinkimus.

SOLOCHOVAS VAŽIUOS ATSIIMTI PREMIJOS

Vakarų kraštų laikraščiai spėliojo, ar sovietų rašytojui Solochovui bus leista atsiimti Nobelio premiją. Tokiam spėliojimui pagrindo davė Pasternako atvejis, kai jam buvo paskirta premija už „Dr. Živago“.

Bet Solochovas jau pasisakė, kad jis patenkintas ir važiuos į Švediją atsiimti premijos.

UŽDRAUSTA PARTIJA INDONEZIJJOJE

Indonezijoje antikomunistiniai demonstrantai daužė ir degino ne tik savo komunistų centrus, bet ir kiniečių sukurta įstaigas. Kinijos konsulate buvo padaryta

smarkiai padaugėjo daržovių rinkoje iš apie Maskvą esančių sklypų“.

Palikdami nuošaliai užsienių politiką ir Stalino valdmons grąžinimą, žvilgtėrėkime dar į kitus įdomesnius vidaus pasireiškimus. Pavyzdžiui, kultūros reikalai. Padėtis nėra pakankamai aiški, bet:

„Aksionovą, vieną šviesių jaunų rašytojų, neseniai užsipoalė „Izvestija“, bet „Pravda“ pasisakė už jį, pakritikuodama „Izvestiją“. Tarsis dar laisvas tebesimašo ir po Maskvą dabar važinėja visiškai nauju automobiliu. Jis sako, kad jam buvo leista atsiimti tam tikrą honoraro sumą už ginčų sukėlusią jo antisovietinę knygą „Palata septintoji“. Sovietų spaudoje tačiau jo pavarde niekada nebuvo paminėta. Šiais metais Bolšojo stato pirmąjį modernų baletą „Meilės legenda“, ir pasirodė gyvas filmas „Operacija Y“, sukarikatūrinanti Chruščiovą. Šalia to, įdomūs metal buvo meno pasaulyje. Maskvos Konservatorija neseniai suteikė oficialų palaiminimą džiazui pirmą kartą nuo dvidešimtųjų metų, po to, kai komsomolas ir partija keletą savaičių svarstė, ką daryti, pasiklausę gegužės mėn. slaptame džiaz festivalyje Rusijos džiazininkų grietinėles“.

Dar viena naujiena:

„Tai buvo ir šnipų metai. Oficialiai iki šiol tokie dalykai kaip šnipai neegzistavo, bet šių metų pradžioje Sov. Sąjungos didvyriu buvo paskelbtas Richardas Sorgė, kuris antrojo pasaulinio karo metu rusams daug ką pasakė apie Japonijos ir Vokietijos planus. Gordonas Lonsdalė, sovietų meistriškas šnipas, kuris buvo 1962 m. iškeistas už britų biznierių Grevilių Wynne'ą, išspausdino jau eilę straipsnių iš savo patyrimų Britanijoje ir Amerikoje, kurie turi greit pasirodyti knygos pavidalu. Nepaliktas nuošaly ne pulkininkas Abelis, nes sovietinis savaitraštis „Nedelia“ išsišpausdino didžiulį straipsnį, kuriame gliriami jo, kaip sovietų šnipo, pasiekimai Jungtinėse Valstybėse, ir sovietų televizija išgarbino jį“.

Žinoma, sovietai turi savų smetimų įskelti šnipus, leisti rašyti šnipų temomis romanus, statyti filmus. Bet ar dar pastebima kokių naujumi, kurie rodytu, kad gerėja žmogaus gyvenimas? Štai dar trutinėlis:

„Gal įdomiausia yra tai, kad šiais metais pradėjo keistis ir pragyvenimo lygis. Geriausias rodiklis — kainų kritimas juodojo rinkoj. Prieš dvyliką mėnesių itališkas nailoninis lietpalis juodojo rinkoj kainavo 30 svarų, ir tai buvo kiekvieno jauno ruso svajonė. Dabar jie kainuoja parduotuvėse tik po 15 svarų. Vyriausybė nupirkė jų, ir niekam nebėra reikalo bandyti įsigyti juodojo rinkoj“.

krata, o kratos metu kariai laikė apsupe būstinę ir neį grasinę padegti.

Krašto sostinėje Jakartoje ir gretimuose rajonuose uždraustos komunistų partija ir kitos organizacijos, kurios buvo įsimašiusios ir sukilimą.

SHAPE Į LONDONĄ?

Šiaurės Atlanto organizacijos karinių pajėgų vyriausiojo štabo būstinė yra Parizėje, bet prez. de Gaulle'is davė suprasti, kad jis nelinkęs leisti nei senųjų jos pastatų iš pagrindų remontuoti, nei naujų statyti, nei iš viso aukštinti to štabo kariams amerikiečiams maįstytis Prancūzijoje.

Todėl gali būti, kad tasai štabas — SHAPE — turės keltis į kitą kraštą, ir britai galvoja, kad jis atsikels į Lodoną.

ARESTUOTAS SINIAVSKIS

Areštuotas sovietų rašytojas Andriejus Siniavskis, kuris dažnai bendradarbiaudavo „Novy mir“ žurnale. Su juo areštuoti du kiti rašytojai, kurių pavardės kol kas nežinomos.

Tvirtinama, kad Siniavskis esąs Abramas Tertzas, kuris savo raštų yra išsiuntęs spausdinti į užsienius. Tačiau Vakaruose nurodoma, kad Tertzui pasirašęs asmuo negali būti Siniavskis ir kad jo suėmimas yra pastangos sukompromituoti liberališką „Novy mir“ žurnalą, kuriame buvo išspausdinta jau daug kritiškų darbų.

GORDONO LONSDALĖS ATSIMINIMAI

Jau ir anglų kalba išspausdinti atsiminimai („Spy“) sovietų šnipo Gordonio Lonsdalės, kuris britų buvo sugautas ir nuteistas 25 m. kalėti, bet po 3 metų išteistas į Sov. Sąjungoje nuteistą britą. Knygoje išduodami vakariečių šnipai, kurie kartu dirba ir sovietams.

M. KRUPAVIČIUI 80 M.

(Elta) Spalio 1 d. suėjo 80 m. amžiaus garbingam ir iškiliam lietuviui, visuomenininkui ir politikui prelatui Mykolui Krupavičiui. Kiek anksčiau suėjo 60 metų, kai M. Krupavičius pradėjo reikštis lietuvių spaudoje. Prieš dešimtmetį, 1955 metais, M. Krupavičius buvo pagerbtas, kaip 10 metų vadovavęs Vyriausiajam Lietuvos Išlaisvinimo Komitetui.

Mykolas Krupavičius gimė 1885 m. spalio 1 d. ūkininko šeimoje, Suvalkijoje. 1917 m. jis baigė dvasinę seminariją Petrapilyje. Dar prieš pirmąjį pasaulinį karą Krupavičiui teko samoninti tautą, kovoti su Lietuvos okupantu, kelti lietuvių tautos kultūrinį ir ūkinį pajėgumą. Krupavičius reikšėsi kovoje už Lietuvos valstybinę nepriklausomybę ir, ją atgavus, stengėsi, kad ji pasiektų pažangos ir ypač ūkio srityje. Lietuvos okupacijų metais Krupavičius buvo aktyviai įsijungęs į Lietuvos laisvinimo žygius.

Krupavičius — karštas patriotas, tautos teisių gynėjas, pasireiškė dar prieš pirmąjį pas. karą. Rusijoje bolševikų jis buvo pasmerktas mirti. Pradėjęs veiklą laisvoje Lietuvoje, Krupavičius nuo 1917 m. dirbo Lietuvos krikščionių demokratų partijoje, ją atnaujino, pravedė jos programą ir įsteigė daug skyrių. Jis buvo Lietuvos seimų narys, o 1923-1926 m. buvęs žemės ūkio ministru, Krupavičius įvykdė Lietuvos žemės reformos darbus. Toji reforma buvo įvykdyta per dvejus metus ir turėjo nepaprastai daug reikšmės lietuvių ūkinei nepriklausomybei. Vėliau Krupavičius

daug dirbo visuomenės srityje. Jis yra parašęs keliolika knygų bei knygelių. Seimų laikais Krupavičius Lietuvoje buvo laikomas vienu populiariausių kalbėtojų. Nepr. Lietuvos metais jis yra dėstęs Kauno dvasinėje seminarijoje.

Okupacijų metais prasidėjo naujas M. Krupavičiaus veiklos — rezistencijos okupantui — baras. Krupavičius stėjo griežton opozicijon prieš sovietinius bei nacių okupantus. 1942 m. dėl pasipriešinimo vokiečių okupantui ir jo siekiam M. Krupavičius buvo išsiųstas į Vokietiją. Lietuvą vėl užplūdus raudonajam okupantui ir tūkstantams lietuvių atsidūręs laisvuose Vakaruose, 1945 m. birželio 15 d. M. Krupavičius buvo išrinktas Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininku. Šioms pareigoms M. Krupavičius yra padėjęs daug energijos bei pastangų. VLIKo Pirmininku M. Krupavičius yra dirbęs daugiau kaip dešimtmetį — ligi 1955 m. lapkričio mėn. Dar tebebūdamas VLIKo Pirmininku, iš Sv. Sosto gavo prelatu titulą. Kaip VLIKo Pirmininkas, M. Krupavičius yra dalyvavęs įvairiuose svarbiuose pasitarimuose, keliavęs į visą eilę kraštų. 1949 m. sausio-gegužės mėn. įvyko pirmoji Vokietijoje veikusių laisvinimo veiksmų didesnioji misija JAV ir Kanadoje — tuo metu tuos kraštus, lietuvių veikėjus, telkinius, valdžios organus aplankė VLIKo Pirmininkas prel. M. Krupavičius ir anuometinis VLIKo Vykd. Tarybos pirm. V. Sidzikauskas. Antroji M. Krupavičiaus (su buv. V. Tarybos pirm. K. Žalaskausk) kelionė į JAV buvo 1954 m. gegužės-spalio mėn. Pagaliau trečioji M. Krupavičiaus, kaip VLIKo Pirmininko, kelionė į JAV įvyko 1955 m. lapkričio mėn. VLIKo sesijoje (24-27 d.) M. Krupavičius padarė išsamų pranešimą ir pasitraukė iš pareigų.

Dideli M. Krupavičiaus nuopelnai Vokietijoje kuriant Pasaulio Lietuvių Bendruomenę. 1949 m. birželio 14 d. M. Krupavičiaus vadovaujamas VLIKas buvo paskelbęs Lietuvių Chartą. Tą pačią dieną VLIKas, vykdydamas minėtąją Chartą, pasirėmęs J. Tautų Organizacijos paskelbtąja Visuotinė Žmogaus Teisių Deklaracija, paskelbė laikinusius PLB santvarkos nuostatus.

1957 m. balandžio mėn. prel. M. Krupavičius persikėlė į JAV. Įsikūręs Čikagoje, Cicerio, suaktyvininkas ir toliau gyvai reikšėsi visuomenės veikloje. Jis domisi politiniu gyvenimu, rašo spaudai, dažnu atveju — kas itin pabrėžtina — finansiškai padeda lietuvių išlaikymo, kultūros reikalams. Ligi šių dienų suaktyvininkas yra išlikęs tvirtas savo principuose, o jo didžiausias troškimas — susilaukti Lietuvos laisvės.

M. Vaitkus

ACIŲ

Ačiū, Tėve, ačiū
už žemumą plačią
ir už saują smėlio —
vaikui pramogėle.
Ačiū už tą šalį,
kur gimiau kempelį,
ir skyrė kanciją,
kad tremty gyvenčiau.
Ačiū tau už viltį
danguosnė pakilti
ir už tylią duobę,
kur mirty priglobia;
už geleles kvapą,
kur žydės ant kapo,
už žlogelio kilmę
žoleje čirškima
ir už viską, viską,
kur tiek grožio tviska.

(Iš rinkinio

SERKINO SIDABRAS)

Enciklopedija anglų kalba

Nepriskausmoje Lietuvoje pradėta leisti Lietuviškąją Enciklopediją nutrukdė rusų okupacija, sustabdžiusi jos leidimą 1944 metais. Nutrauktą leidimą iš naujo pradėjo ir tebetęsia lietuvių išiešiai svetur.

Naujai Lietuvių Enciklopedijos leidimas buvo pradėtas be jokio kapitalo ir grynai vieno žmogaus asmenine atsakomybe, be jokių mecenatų paramos. Buvo balsų, reikusių nepasitikėjimą ir kėlusį abejonių. Nepaisant visų sunkumų, daugelis tautiečių LE prenumeruodami atėjo talkon. Jūs prenumeratės ir įgalino darba tęsti. Sudarė savotiškas fondas: išleisto tomo pajamas įgalindavo leisti kitą tomą.

Giliausia pagalba ir nuosirdžiausi dėkingumu galiu pranešti, kad LE leidimą užbaigė XXXV-jų tomu. Taigi pilnas leidinys sudarys 35 tomus. Į paskutinįjį (XXXV) tomą bus sudėti ir papildymai bei patikslinimai; jį išleisime 1966 m.

LE daugiau ar mažiau yra skirta saviesiems — lietuviams, nors, tiesa, LE turi ir kelios dešimtys svetimųjų bibliotekų bei asmenų JAV ir kitur.

Tiek anksčiau, tiek ir dabar apie Lietuvą Vakarų kalbomis veikalų beveik nėra. Dėl to ir svetimųjų šaltiniuose pilna netikslumų ir net netiesos, žalingos Lietuvai. Todėl yra gyvas reikalas mums patiems parūpinti veikalų apie Lietuvą ir svetimoms kalbomis. Taip pat jau ir lietuvių tarpe yra gana daug, kurie, svetur gimę ir augę, nebemoka savo tėvų kalbos, o apie Lietuvą ieško žinių: ne tik šiaip sau ką nors apie tėvų gimtąjį kraštą sužinoti, bet ir mokslo darbams. Taigi ir daliai lietuvių yra reikia veikalų apie Lietuvą jiems suprantama kalba. Be to, neretai ir leidyklą (žinome, kad ir į įstaigas) kreipiasi svetimi, ieškodami priemonių jiems suprantama kalba šaltinių apie Lietuvą aplamai.

Yra kilusi mintis išleisti lietuvištinę (Lietuvos kraštas ir istorija, žmonės ir kt.) enciklopediją anglų kalba. Manome, kad tokiu leidiniu būtų užpildyta ne tik esanti spraga, bet kartu atitaisytos neteisingos žinios apie Lietuvą. Aktualu tai ir dėl to, kad okupantai rusai taip pat jau imasi teikti „informacijas“ apie Lietuvą ir Vakarų kalbomis.

Ši mintis buvo ilgai brandinta, aiškintasi, tartasi. O kai ji buvo jau kiek plačiau žinoma, ir mūsų spauda palankiai atsiliepė, skatindama tokių leidinių būtinai leisti. Vėliau tam pritarė ir į rezoliucijas įrašė Kultūros Kongresas (Chicagoje), Lietuvos Vyčių Seimas (Bostone), Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Seimas (New York). Toks spontaniškas pritarimas rodo, kad šitokia enciklopedija yra tikrai reikalinga. Lietuvių Enciklopedijos leidykla, sulaukusi plataus pritarimo, pasiryžo lietuvištinę enciklopediją anglų kalba leisti. Bet ir vėl,

kaip ir anksčiau LE sumanius leisti, susiduriame su sunkumu, iš kur imti lėšų. Todėl ir vėl visos viltys nukrypsta į savuosius, vėl į lietuvius, tikintis talkos ir paramos ją užsisakant. Talkos bei paramos tiek daug, kiek daug ir kaip nuosirdžios buvo sulaukta leidžiant LE.

Į svetimuosius (asmenis bei bibliotekas) galėsime kreiptis tik 1-įjį tomą išleide, nes prospektą leidžiant jau reikės duoti puslapių teksto ištraukų ir iliustracijų. Taigi visos mūsų viltys — platus visų pritarimas, todėl šį svarbų reikalą atiduodame į Jūsų rankas, tikėdamiesi sulaukti Jūsų pritarimo ir prenumeratų. Kaip LE, taip ir lietuvištinę enciklopedijos anglų kalba išleidimas priklausys nuo Jūsų nuosirdaus atsiliepimo.

Ne vien tik lietuvių pritaria šiam sumanymui. Pritaria bei skatina ir svetimieji. Š.m. birželio mėn. yra gautas Popiežiaus Pauliaus VI laiškas, kuriame tarp kitko rašoma: „Kristaus Vietininkas, už parodytą prielankumą labai dėkodamas, dėl šio darbo jus labai sveikina ir karštai linki, kad, dieviškajai malonei padedant, jūs bendros pastangos laimingai privestų prie artimos ir trokšamos darbo užbaigos bei kad įvyktų jūsų pasiryžimas išleisti tą pačią Enciklopediją ir anglų kalba. Jo šventenybė, meldamas visagallo Dievo veiksmingiausios pagalbos ir šviesos, tau ir visiems, kurie rūpinasi šio veikalo leidimu, būtent: leidėjui, redaktoriams ir bendradarbiams mieliausiai teikia prašytąjį Apaštališkąjį Palaiminimą“.

Dažnai girdima, kad esama nuovargio paremti vieno ar kito leidinio-knygos išleidimą, prisidedant darbu ar pinigų prie to ar kito lietuvių kultūrai, lietuvių tautai bei valstybei naudingo ir reikalingo darbo.

NAUJAI GAUTA:

Ilgo grojimo p'okštelė „O RAMUNĖLE, PASAKYK. Kaina su persiuntimu 2.13.0.
J. Girmius — „Žmogus be Dievo“ 1.19.6.
A. Maceina — „Niekšybės Paslaptis“ 1.9.4.
S. Yla — „Moderni Mergaitė“ 0.18.6.
Dr. Tumenienė — „Mano Atsiminimai“ 0.22.0.
S. Yla — „Dievas Sutemose“, 1.2.0.
J. Daudzvardis — „Popular Lithuanian Recipes“, 0.14.8.
L. Tolstoja — „Anna Karenina“, 2-juose tom., 2.17.0.
A. Vienuolis — „Viešnia iš Šiaurės“, 2 tom., 1.10.0.
R. Spalis — „Alma Mater“, 1.16.8.
Žemėlapiai, maldaknygės, vaikų knygos, gintaras, periodika.
Rašyti: „DAINORA“ 14, Priory Rd., Kew, Surrey.

Tačiau be pastangų nieko nepasiekiamo. Ar nekėlė nuovargio ir Aušros, Varpo, Tėvynės Sargo leidimas? Niekam neprieikš-taujame, bet nemanome, kad bent vienas iš mūsų, gyvenęs Vakarų laisvajame pasaulyje, išdrįstų pasiskųsti savo nuovargiu ar nepritekliu savo artimajam, pasilikusiam krašte ar ištremtam kancijai.

Darbą norime pradėti 1966 m. pradžioje ir 1-įjį tomą galėtume jau išleisti 1967 m. Viso būtų 6 tomai. Kiekvienas tomas bus 608-640 psl., labai gero popieriaus, kietais viršeliais gražiai įrištas. Visų tomų kaina būtų \$90.00. Juos manome išleisti per 5 metus.

Pranešdami šį mūsų sumanymą Jums, labai nuosirdžiai prašome Jūsų talkos ir paramos prenumerata. Malonėkite pritarimą užsakymą iki š.m. lapkričio 1 d. atsiųsti LE leidyklai.

Adresas: Lietuvių Enciklopedija, 361 W. Broadway, So. Boston, Mass. 02127, U.S.A.

Studentai grįžta

Kauno Politechnikos instituto studentai paskutiniai grįžo iš vasaros darbų — keturi tūkstančiai jų.

Plėšinių žemėje — Kazachstane — per 67 dienas, Lietuvos studentams padedant, kaip nurodo „Tiesa“ (IX.23), buvo užbaigta ir atiduota naudoti 21 statinai, tarp kurių 2 mokyklos, 9 gyvenamieji namai, vaikų darželis ir kt. iš viso už pusę milijono rublių.

Dešimtyje darbo stovyklų 2100 studentų šiais metais atliko darbų už 180.000 rublių, laukuose išdirbo 3.000 darbo dienų, Jurbarko rajono vienam kolūkyje pastatė 1.000 vietų kiaulide.

Pabaltiečių dailės paroda Maskvoje

Lietuvos atstovai prof. J. Kuzminskas, P. Gudynas ir arch. A. ir V. Nasvyčiai buvo išvykę į Maskvą tartis dėl pabaltiečių dailės parodos, kuri ten bus rodoma šių metų pabaigoje.

Tauragniškių paroda

Sodininkystės draugijos Tauragnų skyrius buvo suruošęs parodą, kurioje sugabenta gėlių, bičių koriai, bitininkystės inventoriaus, daržovių, vaisių.

K. Umbražiūnas „Komjaunimo tiesoje“ (IX.26) nurodo kai kuriuos išskirtinius eksponatus. G. Babrauskienė parodoje išstatė svogūnus, kurių galvutės sveria 330 gramų, J. Tumėnas — didelius kopūstus, J. Seredžius — daugiau kaip po 350 gramų sveriančias kriaušes, S. Jusienė — gerai užderėjusias morkas.

JONAS AVYZIUS

Kaimas kryžkelėje

ROMANAS

(47)

Kieme, atsisėdusi ant suolo po langu, Matilda Lapinienė skuto bulves vakarienei. Lapinas pralėkė pro ją kaip vėjas, bet tuoj grįžo iš priemenės ir įsispyrė į nusigandusią senę krauju pasruvusiomis akimis.

— Rytotj eisi į brigadą dirbti, — sušvokštė čia baldamas, čia mėlynudamas, — O gyvuliai... ruošą?.. — sušnibždėjo Matilda.

— Sūspėsi! Velnio tinginė! Kruta nuo ryto iki vakaro kaip utelė per plaukus, jokių naudos nesimato. Ko nėjai mėšlo kratyti, sukata?

— Bijok Dievo, Motiejau... — Moteris sušnibždėjo ir purvina rankove nusišluostė sausas užguito gyvulio akis, nes ašaras buvo seniai išverkusi. — Septynios kiaulės, karvė, valgyti varti... Ar aš geležinė? Prieš pietus, kol išgrėžiau baltinius, akyse ėmė tavaruoti. Pilno kibiro jau negaliu panešti... Visa dešinė pusė užtūpusi. Vakar, grūdant bulves, pargriuvau ir... ir...

— Nepašikadys. Nenudvėsi! — Lapinas įsiutęs paspyrė krepšį, ir tasai nulėkė į patvori. Bulvės švilpdamos išlaskė po kiemą. Iš darželio išėjo Goda, pasiramsčiuodama kastuvu. Kitą ranką nešėsi krepšį, kuriame buvo likusios kelios nepasodintos jurginų roputės.

— Ko draskaisi, tėve? Ar nematai, kad mama visiškai ligonis?

— Dar viena princesė. Gana, uodegą užmezgus, žvengti su bernais! Rytotj eisi dirbti į brigadą. Aš nekaitinsiu dėl tavęs akių prieš žmones, nevenskai.

Goda apstulbo: tėvas niekuomet su ja taip piktai nekalbėdavo.

— Nešūkauk, aš ne kurčią. — Pasisuko, visa išraudusi nuo įžeidimo, ir norėjo praieiti pro šalį, bet Lapinas šurkščiai sučiupo už rankos ir patraukė į save.

— Kur velkies! Užteks sėdėti tėvui ant

sprando ir juokinti žmones. Rytotj pat į brigadą! Jeigu iki rudens nepririnksi pus-trio šimto darbdarbių ir dėl tavęs kolūkis atiduos kitam dalį mano daržo, išmėsiu kaip aprieta kalę už vartų.

Goda numetė kastuvą, pastatė prie kojų krepšį ir pažvelgė į tėvą — tokiu svetimu žvilgsniu, kad Lapinui pakinklius pakirto. O, jis suprato, ką reiškia tas žvilgsnis! Jį ne kartą matė Birutės akyse, žinojo, kuo viskas baigdavosi.

— Tamsta, mielas, pirmą ataušk, o paskui pakalbėsim kaip žmonės. Aš ne daiktas, kad panorėjęs išmestum, prirėkęs vėl pasiimtum. Ne mama, nesileisui jodi-nėjama ant sprando. Jeigu neturi ant ko išlieti pykčio, štai stovi tvoros stulpas: pasisėkė ir duok galvą į jį.

— Tokius žodžius tėvui, tikram tėvui... — sudejavo Lapinas.

— Tėvas... — Tonas, kuriuo buvo ištartas šis žodis, Lapinui kvapą užgniauzė. Geriau jau akmenim būtų trenkusi. Svetimas, ką svetimas — priešas nebūtų galėjęs pasakyti su didesne pagieža ir panieka. — Pagal kraują tėvas, o dvasia... Gyvybė davei, bet už tai nebučiuosiu ir rankas. Jei nori žinoti, man kartais gėda tokio tėvo... Lapinas susiėmė už galvos. Jau nejaute pykčio, tik veriantį širdies skausmą, kuris įkaitinta geležimi degino krūtinę.

— Gėda... tėvo... — sušnibždėjo, žiūrėdamas pastyruosim akimis i dukterį ir jos vietotj tematydamas neaiškia dēme.

— Apsaugok ir išgelbėk, Viešpatie... Kodėl taip, karalių karaliau? Už kokias nuodėmes?

— Tu nori visų gyvenimą tvarkyti taip, kaip tau naudinga, — tarė Goda. — Tau reikia tarnų, ir nelabai kilniems tikslams, o aš neužgimiau būti tarnaita. Nei tau, nei kitiems. Aš noriu tarnauti pati sau. Bent jau kol surasiu tikrai savęs vertą šeiminką.

Lapinas nusiūduoliavo prie suolo ir sumuko šalia žmonos.

— Goda, vaikeli, suprask... — pagaliau išdrįso prasižioti Lapinienė. — Šiandien kolūkis nutarė dėl daržų. Tėvas ne laukininkas, jo darbdarbių viršnormis nieko nereiškia. Mane atleido — per sena, o tau reikės išdirbti tuos du penkiasdešimt. Gal dar pasitaisyti, duos Dievas. Padėsiu. Reikia, vaikeli. Kaipgi atiduosiu savo užaugintą daržą kitam. Neskaudink savo tėvui širdies, paukštūže.

Goda priėjo prie motinos ir uždėjo delną jai ant galvos.

— Aš nebijau darbo, mama. Nesunku žmogui išdirbti ne tik du šimtus, bet ir dvigubai daugiau, jeigu matai tame darbe prasmę, — prašneko švelniai, glostydamą motinai plaukus. — Bet jūs tik dėl turto įtjzote ir tuos arus. Karvė, septynios kiaulės. Katorga! Nuo tamsos ligi tamsos. Visos palėpės gėrio prikamsytos, ir vis dar maža. Kol tu gyva, galėtum piršto nepajudinti, tikrai visko užtektų. Negi ruošiesi šimtą metų gyventi? O gal išsineši tenai?

— Kur ten gyvensiu, vaikeli. Viešpats jau barbena į dangaus skliautą, kviečia...

— Tai ko plėšais į dalis? Juk geros dienos nesi mačiusi savo gyvenime. Eik ir gulki. Išėkisi. Pasijusk kartą žmogumi. — Goda apkabino motiną per pečius ir pakėlė nuo suolo. — Eik, eik, mama. Niekas tavęs nepasigailės, jei pati savęs nepasigailėsi. Ne į tokius namus patekai.

— Bulvės... — sušnibždėjo Lapinienė, piliukės žvilgsniu dėbtelėjusi į vyrą.

— Nuskusiu.

— Gyvuliai...

— O ką tėvas veiks? Vėjo nėra... — Goda apkabino senikę per juosmenį ir kaip besispyriojantį vaiką nuvedė į trobą.

Lapinas sėdėjo, užsidengęs delnais pageltusį veidą. Duktė... Vienintelis vaikas, kurio širdį tarėsi laikas savo valioje. Prieš! Iškovėkė, paniekino... Gėdisi tikro tėvo! Atėmė! Gal dar ne visai, bet atims, J i e!

Akis užliejo raudona liepsna, ir jos sukuriuose iškilo Gaigalo veidas. Ne, dar Toleikis, dar Grigas, dar tas pašaiPa Pauga. Daug veidų pranešė verdantis ugnies srautas, bet paskutinis buvo Gaigalas.

„Dovanok man, Viešpatie...“

Atsistojo ir, slėpdamas kerštingą įsiutusių akių blizgesį po pasiūsausiais antakių kuokštais, su viltimi apžvelgė vakaro vėsos atausintą dangų. „Dėkui Dievui, mėnulis pradeda pritingėti nuo vakaro. Ne šiandien, tai rytotj leisk Viešpatie išsipildyti savo malonei. Pakelk virš neprietaulios galvos teisingą baumės ryškštę.“

II

Ant rytojaus buvo sekmadienis. Neįprastas Liepgriuose, nes Arvydo pasiūlymu valdyba nutarė nedirbti poilsio dienomis. („Kada gi žmogui paskaityti knygą ar laikraštį, atsipūsti po įtempto savaitės darbo?“) Iki vėlyvų pusryčių kaimė vyravo netikra laukimo nuotaika, nes daugeliui sunku buvo patikėti, kad staiga neatsivers trobos durys ir įėjės brigadininkas nepasakys: „Na na, gana krapštytis. Seniai metas į laukus.“ Tačiau niekas nesirodė, neragino.

Ir kaimas pamažu, kiemas po kiemo, užšventė. Moterų šalkavosi plaukus, utėlinėjo vaikams galvas; vyrai, atsisėdę prie šais stalinus veidrodžius, gramdė barzdą, kiti ėjo apsikirti pas Antaną Grigą arba Dautotj Gabrį — žiūrint kam kas arčiau, — nes tie diu mielai pademonstravo savo ribotus gabumus ant nereiklų kaimynų galvų, nors patys kirpdavosi mieste. Kur žirklės, skustuvas, o prie jų keli vyrai, ten, aišku, ir kalbos svetur neversė. Ir ne pramantytos, o rimtos, vyriškos, nes naujienos dabar pilasi ant Liepgriu, kaip grūdai iš bloškiamo pėdo. Prisiminkim kad ir vakarykščią dieną, kai kolūkis pirmą kartą išvažiavo sėti. Didelio čia daikto — pirmą kartą! Kasmet išvažiavo pirmą kartą, juk reikia vieną dieną pradėti sėti. Bet ar taip? Ne, liepgriečiai kaip gyvi nėra matę tokių dalykų. Įsivaizduokit, Toleikis su-traukė į kaimą visų keturių brigadų laukininkus. Apylinkės pirmininkas Dautotas pasveikino su pavasario sėjos pradžia. (Menkas iš jo kalbėtojas, bet ne vienam susidrumstė akys, kai užgrojo orkestras.) Paskui visi su muzika patraukė į Kepalių brigadą, nes čia laukai buvo aukštesni, tai pirmiausia išdžiūdavo ir anksčiau, negu

(Bus daugiau)

Nepriklausomybės sutemos

(40)

A. Merkio vyriausybės deklaracija spaudos buvo sutikta palankiai, ir dėl pačios vyriausybės sudėties opozicinės partijos negalėjo priekaištauti. J. Černiaus vyriausybėje nebuvo nė vieno tautininko, o A. Merkio sudaromoje vyriausybėje tautininkai atsisakė dalyvauti, ir, be paties ministro pirmininko A. Merkio, jo sudarytoje Ministrų Taryboje nebuvo nė vieno tautininko, o pats A. Merkys tuomet Lietuvį Tautininkų Sąjungoje jokio vaidmens neįdėjo ir įtakos neturėjo. Kariuomenės vado tvirtinimas, kad respublikos prezidentas noris sudaryti vienų tautininkų vyriausybę, buvo blefas. Jam iškilus aiškinti, kariuomenės vadas turėjo atsistatydinti, nes po tokio nemalonaus įvykio jo bendradarbiavimas su prezidentu buvo nebegalimas. Tačiau kariuomenės vadas, įsitraukęs esąs neklaidingas ir kariuomenėje labai įtakingas, to nepadarė, ir nebuvo ženklu, kad jis tam ryžtųsi.

Be politikavimo, kuriuo kariuomenės vadas dažnai save kompromitavo, respublikos prezidentas jam didesnių priekaištų nedarė. Jo politika buvo nukreipta prieš tautininkus, jų vaidmenį ir siekius savaip suprantant ir aiškinant. Tautininkams dėl kariuomenės vado jiems daromų priekaištų atsikertant, jis įsitraukė į žveistis, save, kaip kariuomenės vadą, laikydamas neliečiamu, kurio veiksmų negalima kritikuoti, nes tuo būtų žeminamas jo ir kariuomenės autoritetas. Respublikos prezidentas A. Smetona, kaip patyręs laikraštinkas, ir buvo nepatenkintas kariuomenės vado publicistika, kuri jam galėjo būti labiau žalinga, negu naudinga.

Kariuomenės vado santykiai su buvusiuoju ministru pirmininku J. Černium buvo labai geri ir glaudūs. Su naujuoju ministru pirmininku A. Merkium kariuomenės vado santykiai negalėjo būti geri jau vien dėl to vaidmens, kurį kariuomenės vadas vaidino, šiam sudarant Ministrų Tarybą. Įsitikinęs savo dideliu autoritetu kariuomenėje ir visuomenėje, kariuomenės vadas ir toliau buvo veiklus politikoje, tuo kenkdamas savo tiesioginėms kariuomenės vado pareigoms ir sunkindamas vidaus politinę padėtį. Respublikos prezidentas, išskodamas išietis iš susidariusios nemal-

ALEKSANDRAS MERKELIS

nios ir net pavojingos vidaus politinės padėties ir matydamas didėjantį kariuomenės vado nervingumą, pasiūlė jam kurį laiką išvažiuoti į užsienį pailsėti. Kariuomenės vadas, šį pasiūlymą savaip suprasdamas, atmetė ir supykęs paprašė, kad respublikos prezidentas jį iš kariuomenės paleistų ir atsargą. Respublikos prezidentas, norėdamas, kad kariuomenės vadas savo sprendimą šalčiau bei rimčiau apgalvotų, užuot jį paleidęs ir atsargą, davė jam tris mėnesius atostogų. Kariuomenės vado pareigas laikinai eiti atsisakius kariuomenės štabo viršininkui div. gen. St. Pundzevičiui, joms buvo paskirtas I-sios pėstininkų divizijos vadas ir buv. Vilniaus rinktinės vadas div. gen. V. Vitkauskas.

Gen. St. Raštikis tuo paskyrimu buvo nustebintas ir galvojo, kad respublikos prezidentas ir tautininkai nepasitiki nė div. gen. St. Pundzevičiumi, o ministras pirmininkas A. Merkys ir krašto apsaugos ministras gen. K. Musteikis suradę naują kandidatą kariuomenės vadui. Toks planas išleistas kariuomenės vado. St. Raštikio klaidingas įsitikinimas kėlė kariuomenėje nuotakas, kuriomis buvo siekiama ją nuteikti prieš respublikos prezidentą A. Smetoną. Tokie reiškiniai to meto Lietuvos vidaus politinei padėčiai buvo labai žalingi ir galutinai nulėmė, kad gen. St. Raštikis po atostogų nebegrįžo į savo senąsias kariuomenės vado pareigas.

Pasibaigus atostogoms, gen. St. Raštikis nuvyko pas respublikos prezidentą A. Smetoną ir iš jo patyrė nemalonų žinią, kuri negalėjo jam būti naujiena. Respublikos prezidentas pareiškė, kad div. gen. V. Vitkauskas esąs skiriamas nuolatinio kariuomenės vado, o gen. St. Raštikis pasiūlė pasirinkti kurias kitas aukštas kariuomenės vadovybės pareigas. Tačiau gen. St. Raštikis tokiu respublikos prezidento sprendimu jautė skaudžiai įžeistas ir paprašė, kad iš kariuomenės būtų paleistas ir atsargą. Respublikos prezidentas su tuo jo prašymu sutiko ir jį patenkino.

Respublikos prezidentas A. Smetona buvo išmėginęs visas galimas su kariuome-

nės vado nuoširdaus bendradarbiavimo priemones, bet jos nedavė lauktų vaisių. Santykiai tarp jo ir kariuomenės vado dar labiau pradėjo blogėti, kai kariuomenės vadas, nors ir netiesiogiai, pasidarė visos opozicijos vadu ir savo reikalavimus pradėjo grįžti, jo žodžiaisariant, nepalankiomis respublikos prezidentui kariuomenėje augančiomis nuotakomis. Iš tokio kariuomenės vado pakartotinai prezidentui reikiamo grąsinimo šis buvo vėriamas padaryti kariuomenės vadui griežtą alternatyvą: arba aš, arba kariuomenės vadas; arba kariuomenės vadas sudarys vyriausybę, arba aš pasitrauksiu. Kariuomenės vadui tapus ministru pirmininku, respublikos prezidentas konstituciniu keliu galėjo jam perduoti savo pareigas, pats iš jų pasitraukdamas. Tai buvo vienintelė ir logiška išeitis respublikos prezidentui, kilusi ne spontaniškai, ne jausmų, bet įvykių raiškos diktuojama.

St. Raštikis šį nemalonų įvykį šiaip taip likvidavo, bet jo pasekmės liko ir turėjo didelės įtakos visam Lietuvos politiniam gyvenimui. Respublikos prezidentas brig. gen. St. Raštikį, paleisdamas ir atsargą, pakėlė divizijos generolu, o kariuomenei įsakymuose paskelbė šią savo padėką:

Divizijos generolui Stasiui Raštikiui.

Paleisdamas Tamstą iš kariuomenės vado pareigų ir iš kariuomenės, jaučiu reikala pasakyti ačiū už visa, kas Tamstos gera padaryta mūsų krašto ginkluotų pajėgų organizacijai, mokymui ir auklėjimui. Šia proga atsimenu, kaip Tamsta, mano kviečiamas prisiminti garbingą, bet ir atsakomą, aukštojo karinio vadovavimo postą, abejojęs, beg tam tesėsiąs, ir, tik mano įkalbamas ir drąsinamas, sutikau ryžtis. Kelerius metų patyrimas tačiau įrodė, jog Tamstos abejojimui nebūta pagrindo. Išėjęs atšargon, tikiuosi, nepasimesi su mūsų kariuomene, kuriai iš melleiš rūpestingai ir sėkmingai dirbai, greit neturėdamas reikiamo poilsio, kartais, gal būt, su žala savo sveikatai, — nepasimesi ir padėsi savo apstingomis žiniomis aukštajai kariuomenės vadovybei, nuolat turinčiai daug rimtų ir painių uždavinių.

A. Smetona

Respublikos Prezidentas

1940 m. balandžio 23 d.

Savo atleidimą iš kariuomenės vado pareigų gen. St. Raštikis išgyveno tragiškai, tą savo nežabotą ambiciją išugdę tragediją siedamas su visos Lietuvos likimu ir savo asmenį laikydamas tiek reikšmingu jam, jog net buvo ruošiami žygiai jėga respublikos prezidentą A. Smetoną priversti, kad gen. St. Raštikis būtų grąžintas į kariuomenės vado vietą. Apie tai žinojo pats respublikos prezidentas, apie tai buvo skleidžiami gandai visuomenėje ir kariuomenėje, tačiau nepriklausomybės sutemoje visa tai buvo tiktai blanku, jog, be gen. St. Raštikio ir jo šalininkų, vargu, ar daugiau kas siejojos tuo eventualiu įvykiu. Pasak gen. St. Raštikio, tai neįvykė tik dėl to, kad jis buvęs priešingas tai savižudytei. Tačiau kariuomenei ir toliau nerimaujant dėl gen. St. Raštikio pašalinimo, vyriausybė jį primygtinai prašius grįžti į kariuomenę, po ilgų prašymų pagaliau sutikęs ir 1940 m. birželio 7 d. respublikos prezidento aktu buvęs iš atsargos priimtas į tikrąją karo tarnybą ir paskirtas Vytauto Didžiojo Aukštosios Karo Mokyklos viršininku.

(Bus daugiau)

LIETUVIŠKAS KRUPNIKAS

Tik ką gavome iš Lietuvos valstybinės Vilniaus gamyklos Lietuviško Krupniko siuntą. Labai skanus.

Šis lietuviškas gėrimas parduodamas bonkose po ½ litro, originaliame įpakavime. Stiprumas — 40 lietuviškų laipsnių. Kaina 2.0.0 už bonką arba su pasiuntimu ir bet kurią D. Britanijos vietą 2.3.0.

Reikalaukite, rašykite: Z. Juras, 421 Hackney Rd., London E.2.

IR VASARĄ, IR ŽIEMĄ.

IR RUDENĮ, IR PAVASARĮ

ne tik maistu, bet ir kitomis gėrybėmis. Jei saviems padėti nori, Padarysi tai tikrai. Kreipkis tik tuojau pas TAURĄ, Ir neliks klėsenė klaura!

TAURAS

(A. BRIEDIS)

3. ST. DUNSTAN'S GARDENS, LONDON, W.3 Tel. ACO 4374

Atstovas Manchesteryje: L. Puras, 79 Victoria Cresc., Eccles, Manchester.

Škaitytojų laišškai

PATIKSLINIMAI DEL EKSKURSANTŲ BUVOJIMO LIETUVOJE

Gerbiamasis Redaktorium,

Dėkoju Tamstai už prisiųstąjį „Komjau-nimo Tiesos“ (rugs. 8 d.) numerį, kuriame yra atspausdintas straipsnis, puoląs „Europos Lietuvį“. Tamstai pageidaujant, aš dar kartą patikrinau, ar mano informacijoje, dėl kurios puolamas „E.L.“, neįsibrovė netikslumų.

Norėdamas būti visai objektyvus, turiu pasakyti, kad perskačius „Kom. Tiesos“ straipsnį, mano pačiam kilo abejonė, ar ne suklaidino manęs tas mano tautietis, kuris suteikė man žinių apie nuotakas, viešpatavusias Vilniuje „tarybų Lietuvos“ 25 metų sukakties minėjime. Toms abejonėms išsklaidyti turėjau sugaišti šiek tiek laiko, todėl vėluoju su šiuo laišku.

Per pastaruosius kelis savaitgius dviračiu apvažinėju Skotijos miestelius (automobilio dar neįstengiu nusipirkti), lankydamas klubus ir barus, į kuriuos ateina dabar Lietuvoje lankęsi lietuviai. Prie bokoalo alaus jie mielai pasakoja savo išpūdzius iš kelionės į Lietuvą. Kai kurie jų skaitė straipsnį „E. Lietuvyje“ (labiau populiarus jų tarpe yra Bellshilyje leidžiamasis „Išėvių Draugas“), bet nė vienas jų neskaitė to pikto puolimo „Kom. Tiesoje“.

Daugumas mano pašnekovų sutiko, kad jų draugo suteiktą informaciją buvo objektyvi. Keli jų užginčijo, kad važiavę „lengvatų pavilioni“. Esą, svarbiausia priežastis, kodėl jie važiavo, buvusi pasilgimas tėvynės ir giminių. „Sukaktis“ jiems mažiausiai rūpėjusi.

Nenorėjęs buvusių ekskursantų klausiti apie neapykantą rusams, kuri buvo jaučiama visur Lietuvoje, nes to fakto neužginčijo net „Kom. Tiesa“. Bet „pažangieji“ keliais atvejais tą patys man pabrėžė. Jiems patiems krito į akis plivoti rusų generolai, sėdėję tribūnoje, kurie nei savo laikysena, nei išorine išvaizda nesiskyrė nuo buvusio caro gubernatorių, anais laikais engusių lietuvių liaudį. „Dabar jie vėl sėdi ant mūsų sprando“, jiems pašnabdomis buvo sakoma Vilniuje.

Visi buvę ekskursantai baisiai pasipiktinę, kad jiems — „pažangiesiems“, kuriems tiek komplementų komunistai prisakė viešai, nebuvo leista nuvažiuoti laisvai, be palydovų-žvalgybininkų ir tėviškę. Jiems neleido važiuoti jokia viešąja transporto priemone (traukiniu, autobusu), bet vežė pavieniui automobiliais, kaip Skotijoje policija vežioja nusikaltėlius apklausinėti. Tie palydovai-šnipai visais atvejais dalyvavo kai kalbėjosi daugelį metų nesimatę giminės. Paslapčių pasakoti jie neturėjo, bet, tiek metų išgyvenę Skotijoje, jie visi yra pripratę prie to, ką skotai vadina „privacy“.

Skotijos ekskursantams nebuvo leista susitikti su Lietuvos liaudimi, su tokiais

pat darbo žmonėmis, kaip jie patys. Juos nuolat buvo apstoję sovietų apmokami pareigūnai, stengdamiesi svečius „užbiovyti“. Taigi, tikrai, kaip buvo rašyta „E.Lietuvyje“, broliavimosi su vietos lietuviais nebuvo leista.

Kai kurie buvusių ekskursantų yra lankęsi Lietuvoje ir nepriklausomybės laikais. Jie vienbalsiai sutinka su baigiamuoju mano žinutės sakiniu apie „tautinę demonstraciją Vilniuje“, kad kiekvienas jų, grįždamas namo, „turėjo mintyje anuos laikus prieš 25 metus, kada jokie agentai nesekiojo nei svečių, nei šeiminkų“.

Su pagarba: J. R.

STEIKIME V. VOKIETIJOJ KAPŲ TVARKYMO FONDA

Mirusieji su saviškiais nekalba. Gal tik sapne mes su jais pasimatome. Nemalonu mums, lietuviams, tuo labiau pašaliečiams, nusukti veidą nuo apleisto kapo. Esu pastebėjęs, kai vokiečiai, atėjusi į kapines ir metusi akis į apleistus lietuvių kapus, atsidusęs, linguodama galvelę, viena sau kalba: tai žmonės, žmonės... Šitaip apleistas kapas. Bet čia tikrai kapas ne vokiečių... Jos akys ir veidas aiškiai kalba: kodėl šie kapai taip apleisti?..

V. Vokietijoje lietuviai savo atskirų kapinių neturi. Mirusiuosius priglaudžia bendruose kapuose. Per ilgoką laiką jau gal keletas šimtų mūsų brolių-sesų nukeliavo amžino poilsio. Deja, ne visų ta garbinga poilsio vietelė papuošta, aptvarkyta, susilaukia iš saviškių-artimųjų gėlėlių, jau nekaltant apie kryžių — nors kokį kuklų paminklą...

Vėlinių proga ar ne laikas būtų atsiminti savuosius, paliktus amžino poilsio Europoje? Pagalvokime. Mirusieji į mus neprakalbės. Išsokime išieties, kad nereikėtų mums raudonuoti prieš artimųjų kapus.

Prieš keletą metų šiuo reikalu kalbėjau, bet konkretaus pasiūlymo nedaviau. Ši kartą norėčiau pasiūlyti savo planą: steigime Europoje kapų tvarkymo fondą. Vien V. Vokietijoje yra apie 6-7000 lietuvių. Jie išmirs, bet liks atžalynas. Jų poilsio vietelė irgi lauks gėlėlių. O kas pasodins?

Mano paviršutiniui skaičiavimui, kasmet fondan įplauktų apie 5-6000 DM. Iš šios kuklios sumos kai ką jau galėtume pradėti. V. Vokietijoje specialiai yra pasamdytas asmuo. Jo funkcijos — prižiūrėti kapines. Kiek žinau, kai kas iš mūsų šiojo patarnavimu naudojosi. Bet tai yra laikinas patarnavimas. Mums reikalinga turėti visam laikui asmenį, kuris mūsų šiojo kapus aptvarkytų.

Jeigu susitartume dėl paties reikalo iš principo, tai tektų nuspresti dar, kaip surinkti mokestį, kaip jį paskirstyti, kieno žinioje surinktą pinigą paliekami ir t.t. Gal kas šiuo klausimu atsilieps.

J. Janonis

KALĖDINIAI SIUNTINIAI !

Mieli tautiečiai, nudžiuginkite artimuosius Lietuvoj, pasiųsdami jiems dovanėlių Kalėdoms ir N. Metams!

Mes esame sudarę tris specialius didžiai vertingus šventinius siuntinius, kurių kaina Jums bus visai prieinama ir kokybė sužavės gavėjus. Štai jie:

Kalėdinis P (rabanginis) I

Angl. paltinė šilto veliūro medž. 3 jardai; išeiginis vyr. arba mot. eilutei vilnonė angl. medžiaga 3½ jardo; nepermatoma nailono medž. suknelė — 4 jrd.; kaklaraištis; šilkinė skarelė; šokolado dėžė — 1 sv.; kavos pupelių 1 sv.; švelnaus nailono mot. balt. — apatinukas ir kelnaitės; vyr. išeiginiai nailono marškiniai ir vyr. arba mot. skotiškos vilnos nertinis TIK UŽ £33.0.0 SU PASIUNTIMU IR MUITU!

Kalėdinis S (taigmeninis) II

Angl. viln. medžiaga dviems vyr. arba mot. eilutėms — 7 jardai; labai graži portugaliska šilta medž. suknelė — 4 jrd.; 2 poros nailono kojinių; vyr. arba mot. vilnonis nertinis; vyr. išeiginiai nailono marškiniai ir šokolado dėžė 2 sv. — TIK UŽ £25.0.0 SU PASIUNTIMU IR MUITU!

Kalėdinis D (ovaninis) III

Angl. viln. medž. vyr. arba mot. eilutei — 3½ jardo; medžiaga šiltai, gražiai mot. suknelė — 4 jrd.; sunkaus itališko šilko medž. suknelė — 4 jrd.; šilkinė skarelė; 2 poros nailono koj. ir 2 sv. šokolado TIK UŽ £20.0.0 SU PASIUNTIMU IR MUITU!

Be to, tebesiunčiame mūsų populiariusius standartinius siuntinius V-3, 10½ jrd. viln. kostiuminės medž., už £16.15.0; N-4, 16 jrd. keturioms suknelėms nailoninės nepermatomos medž., už £15.0.0; P-3, 6 jrd. vilnonės medž. dviem. paltams ir 3½ jrd. vilnonės medž. išeiginiam kostiumui, už £25.0.0; NMSK, 3 nertiniai, 3 išeig. marškiniai, 3 viln. skarelės ir viena atkarpa 3½ jrd. kostiumui už £25.0.0; ir M-13, aukšto kaloriteto 22 lbs. maisto siunt. už £10.0.0.

Automobilius, dviračius, siuv. mašinas, svaig. gėrimus, tabaką (Sov. gamybos) galime pristatyti iš Kaune ir Vilniuje esančių kooperatyvų.

Siunčiame ir Jūsų pačių sudarytus siuntinius (tik naujų prekių). Tokius siuntinius (iki 22 lbs) galite adresuoti mums, ir mes juos išekspeidijuosime į Lietuvą už Inturisto imamą mokestį. Mūsų sąskaitos už per mus Jūsų pasiųstus į Lietuvą siuntinius suteikia teisę gauti atitinkamą Income Tax sumažinimą. Prie tokių siuntinių galime pridėti šį tą ir iš mūsų kataloginių prekių. Siųskit užsakymus, reikalaukit pavyzdžių ir kainininkų:

BALTIC STORES LTD.

(Z. JURAS)

421, HACKNEY ROAD, LONDON, E.2.

Telef. SHO 8734

Seniausioji šioje srityje lietuvių firma. Greitas, garantuotas ir gavėjo parašu patvirtintas pristatymas! A t s t o v a i: Anglijoje — A. Kuzmickas, 31 Milton St., Eccles, Manchester. JAV — L. Venckus, 7030, So. Talman Ave., Chicago, Ill. Australijoje — K. Stankūnas, 5 Markwell St., Brisbane, Qnland. Kanadoje — A. Kusinskis, 124 Park St., Sudbury, Ont.

DIEVO KARALYSTĖS ŽINIOS

(5)

(tęsinys)

Naujajame Testamente žodis „siela“ yra išverstas iš graikų žodžio **psuche**. Ir tai reiškia tą patį, ką hebr. žodis **nephes**. Apaštalas Petras (Ap. Darb. 2:27) paduoda ištrauką iš Psalmės 16:10, kur skaitome: „Tu nepaliksi mano sielos (hebr. **nephes**, gr. **psuche**) pragare (Biblijos pекло-hadėje) ir neduos savo šventajam sumpti. Petras aiškina, kad čia pranašaujama mirtis ir prisikėlimas Jėzaus, kad jo siela nebuvo palikta pragare.

Mato 26:38 parašyti šitokie Jėzaus žodžiai: „Mano siela nuliūdusi iki mirčiai“. Šitie žodžiai pilnai sutinka su pranašo žodžiais, sakančiais, kad Jėzus „davė mirčiai savo sielą“. (Iza. 53:12) Sen. Vert. „savo dūšią į smertį davė“. Skv. vert. ir vėl žodis „siela“ pakeistas į žodį „gyvybė, 11-ję eil. gi teisingai išverstas „jo siela kentėjo vargą“. Iš tiesų Jėzaus siela mirė, ir šios didelės aukos kaina visų žmonių sielos liko atpirktos iš mirties ir dėl to pagaliau bus prikeltos iš mirties.

Kita vieta, kurioje vartojamas graikų žodis **psuche** arba mūsų žodis „siela“, yra Ap. Darb. 3:19-23. Čia mes turime pranašystę apie atsteigimo darbą arba prikėlimą iš numirusiųjų, kurį vykdys Mesijas po savo antrojo atėjimo ir savo karalystės įkūrimo. Čia pasakytas, kad „kiekviena siela, kuri tik nepaklausys ano pranašo, bus išnaikinta iš tautos tarpo“. Abudu, Senasis ir Naujasis, Testamentai patvirtina faktą, kad žmonių sielos yra mirtingos, galinčios numirti. Todėl pagaliau visos piktos sielos bus sunaikintos, o ne užlaikomos kankinimui, kaip buvo pasakojama ir tikima viduramžiais.

PIRMA ŽMOGISKA SIELA SUTVERTA

Dabar atidžiai žiūrėkime, kaip atsirado pasaulyje pirmoji žmogiška siela, nes tai pagalbės mums aiškiau suprasti, kas iš tikro yra siela. Aprašymas, pateiktas 1 Mozės 2:7 yra šitoks: „Ir Viešpats Dievas sutvėrė žmogų iš žemės dulkių ir įkvėpė į jo nosį gyvybės kvapą ir žmogus pasidarė gyva siela“.

Išidėmėkime, kad čia pasakytas, jog siela buvo tai, kuo žmogus pasidarė po to, kai

kūnas susijungė su gyvybės dvasia — „žmogus pasidarė gyva siela“. Šitas tekstas nesako, kaip daugelis praeityje klaidingai manė, kad Dievas sutvėrė žmogų ir po to įspraudė į jį sielą. Aiškiai pasakytas, kad sutveriant žmogus „pasidarė siela“. Visai skirtinga mintis.

Pagal aprašymą, pirma buvo sutvertas žmogaus kūnas arba organizmas — iš „žemės dulkių“. Su tuo sutinka šių dienų mokslas, ir faktai, kurie parodo, kad žmogaus kūną sudaro vien tik įvairūs žemėje randami elementai. Po to į aną organizmą buvo įkvėptas gyvybės kvapas, kurio reikia kiekvienam gyvam sutvėrimui. Patsai faktas, kad tai buvo įkvėpta į jo nosį liudija, kad tai buvo kvapas. Nosis juk nebūtų tinkama vieta nemirtingai sielai.

O dabar, kas atsitiko, kai gyvybės kvapas buvo įkvėptas į šią pirmąją žmogaus organizmą? Jis pasidarė gyvas, ir dėl to tekste pasakytas, kad „pasidarė gyva siela“. Taigi, giliau įsižiūrėję į tą dalyką, mes matome, kad siela yra organizmo ir gyvybės kvapo susijungimo išdava (pasekmė). Pavartosime iliustraciją apie elektros šviesą. Turime stiklinį padarą su tuštumu ir viela jo viduryje; bet tai dar nėra šviesa. Sujungus abudu išvien, turime šviesą. Jei sudūžta stiklas arba lieka nutraukta elektros įtaka, šviesa užgesta, jos nebėra, mat, ji liko panaikinta.

Panašiai darosi su žmogaus siela. Kai kūnas lieka sužeistas ligos arba susidūrimo taip, kad jau nebegali prideramai pasinaudoti gyvybės kvapu, tuomet siela arba gyvasis žmogus liaujasi būti, miršta. Arba jei kokių nors būdu, kaip, va, prigerimu, ar nuslopimu, gyvybės kvapas nebegali įeiti į kūną, ir vėl siela arba žmogus miršta.

(Bus daugiau)

Kas domisi Tiesa, reikalaukite (nemo-kamai) spaudos, knygelių ir traktatų šiuo adresu:

L.B.S.A.

212 E. Third St., Spring, Ill. U.S.A. (61362)

Apmokamo skelbimo teisėm

Europos lietuvių kronika

LONDONAS

VISŲ SVENTŲ SVENTĖ

Visų Sventųjų šventė yra įsakytą. Tikintieji privalo išklausyti šv. Mišias. Mišios Lietuvių šv. Kazimiero bažnyčioje: 7.30 v. ryte ir 7 val. vakare. Po vakarinių Mišių — rožančius ir palaiminimas.

VELINĖS

Vėlinių dieną Lietuvių šv. Kazimiero bažnyčioje Mišios bus 7.30 ir 8 val. ryte ir 7 val. vakare. Prieš vakarines Mišias bus kalbamas rožančius, o po Mišių — Libera.

Vėlinių oktavos maldos bus kasdien 7 val. vakare.

Lapkričio 7 d., sekmadienį, 4 val., vakarinės pamaldos už mirusius bus kapuose.

Visi renkamas prie kapų administracijos įstaigos ir iš čia su žvakėmis ir rožančiaus malda gretomis vyks prie lietuvių kapų.

DARBO BARĄ KEICIANT

Šiuo metu gavęs paskyrimą į Nottinghamą, reikiu giliu dėkingumą šv. Kazimiero Liet. Bažnyčios Londone buvusiam klebonui kun. A. Kazlauskui, MIC, kun. P. Daukniui, MIC, kun. J. Budzeikai, MIC, paraprijos komiteto pirm. S. Kasparui ir visam komitetui, choro vedėjams V. Mamaičiui ir J. Černiui, chorui, procesijų talkininkams O. D. Liudvinavičiūtėms, organizacijoms ir visiems paraprijiečiams už gražų bendradarbiavimą bei paramą, kurią per 5 metus esu patyręs Londone ir mūsų aptarnautose kolonijose. Tikiuosi, kad paraprijiečiai už trūkumus man atleis. Dabar mūsų kečiai truputį išsiskiria, bet tikslai ir siekliai lieka tie patys. Linkiu ir meldžiu jums tolimesnės sėkmės.

Kun. S. Matulis, MIC

NAUJA „SALTINIO“ BOSTINĖ

Žurnalo „Saltinio“ redakcija į administraciją persikėlė į Nottinghamą, į Marjono Liet. Jaunimo Židinį, 16 Hound Rd., West Bridgford. Telefonas: 85738.

Penkeris metus žurnalas ėjo iš Londono.

SV. ONOS 50 M. MINĖJIMAS

Spalio 17 d. šv. Onos Draugijos sukaikties minėjimas pradėtas pamaldomis Lietuvių šv. Kazimiero bažnyčioje, kurias atlaikė ir pamokslą pasakė prel. J. Gutauskas iš Skotijos.

Po pietų Parapijos salėje vyko minėjimo tąsa. Salė buvo paskendusi gėlėse. Minėjimą atidarė Draugijos p-kė Pranciška Senkuvienė, pakviesdama prel. J. Gutauską palaiminti stalą. Ji taip pat priminė, kad prie svečių stajodavo draugijos kūrėjos Degesienė, Kuzmickienė, Zakarevičienė, Lingienė, Dausėvičienė, ir dėkojo visoms narėms bei buvusioms valdybų narėms.

Draugijos sekretorė Viktorija Puidokienė perskaitė sveikinimus, kurių gauta gana daug. Sveikino laiškais ir telegramomis Jonas Parulis iš Chicago (dabar jis ten lanko savo gimines) Londono Sporto ir Socialinio Klubo vardu, buvusi Draugijos narė Kaladauskienė iš Chicago, kun. Valentinas Kamaitis — Manchesterio lietuvių kapelionas, V. Ignaitis nuo Bradfordo „Vyties“ klubo, M. Kubilienė Skotijos katalikų moterų šv. Onos Draugijos vardu, M. Tomašaitytė Glasgow valdybos vardu, Jonas Liūdžiūsis, Lietuvos Pasiuntinybės Vasingtone vardu Kajeckai, Birutė Venskuvienė iš Paryžiaus, Tarptautinio Kat. Mot. sąjūdžio vardu.

Po sveikinimų O. Liūdžiūvienė, ilgametė šios draugijos p-kė, padarė draugijos 50 metų veiklos apžvalgą.

Žodžiu sveikino Draugijos dvasios vadovas kun. J. Budzeika, MIC, Lietuvos pasiuntinybės bei Lietuvos Ministerio B. K.

MŪSŲ RĖMEJAI

Apsimokėdami už Nidos Knygų Klubo leidinius ar „Europos Lietuvių“, aukų dar pridėjo lietuviškam spausdintam žodžiui paremti šie tautiečiai: 10 šil. A. Misiūnienė, 6 šil. S. Jasevičius ir po 4 šil. J. Bačiūskas, P. Bradulskis ir P. Poviliūnas.

Balučio vardu V. Balickas, P. Bulaitis, buvęs ilgametis paraprijos komiteto pirmininkas, ilgus metus bendradarbiavęs su šv. Onos Draugija, J. Serafinaitė — Glasgow choro vardu, B. Daunorienė — Dainavos Moterų Sambūrio, J. Alkis — Pasaulio Liet. B-nės Didž. Britanijos valdybos vardu, J. Vilčinskis — DBLS, S. Nenortas — Lietuvių Namų Akc. Bendrovės, S. Kasparas — Ateitininkų ir paraprijos komiteto, J. Černis — choro, R. Baublys — Britų lietuvių Tarybos, P. Mašalaitis — LAS, V. Zdanavičius — Londono Meno Sambūrio Vaidilos, kun. Dr. S. Matulis, MIC. — Nottinghamo „Aušros Vartų Marijos“ berniukų bendrabučio vardu, Nottinghamo Moterų Draugijos vadovybės (E. Zaveckienės) bei kun. A. Gėrybos vardu. Prel. J. Gutauskas pasidžiaugė Draugijos darbais, palinkėjo ateitį sėkmės ir pakvietė sudainuoti „Sėjau rūtą, sėjau mėtą“.

Vaišių sukaikčiai skirtuosius tortus prapiovė Pasiuntinybės Patarėjas V. Balickas, padedamas ilgametės pirmininkės O. Liūdžiūvienės ir dabartinės p-kės P. Senkuvienės. DBLS B-nės Valdybos pirm. J. Alkis pasiūlė sudainuoti Ilgiausių Metų.

Minėjimas užtruko 4 valandas, jame dalyvavo 113 žmonių.

Gana seniai londoniečiai taip gražiai ir iškilmingai ką nors minėjo, kaip dabar šv. Onos Draugijos 50 metų gyvavimą. S.K.

SUMAIŠYTI MĖNESIAI KVĖTIMUOSE I J. LIUSTIKAITĖS IR L. A. BALTRAUS KONCERTĄ

Solistų J. Liustikaitės ir L. A. Baltraus koncertą ruošia DBLS Londono I skyrius išsiuntinėję tautiečiams kvietimus su klaidinga data. Kvietime rašoma, kad koncertas įvyks lapkričio 30 d., o turi būti spalio 30 d., kaip kad „Europos Lietuvių“ skelbiama.

NOTTINGHAMAS

ZINGSNIAI PIRMYN

Marijonų Lietuvių Jaunimo Židinyje didieji remontai yra baigti. Įvestas centralinis apšildymas, išsigyta įvairių sporto, muzikos ir kitų reikmenų. Centralinį šildymą rūpestingai įvedė Juozas Tarulis.

Čia berniukų skaičius paaugo. Jau yra kandidatų vasaros atostogoms ir naujiems mokslo metams. Vadovybė deda visas pastangas, kad liet. jaunimas laiką čia praleistų kuo produktyviau.

VISI SVENTIEJI IR VELINĖS

Apie tų dienų liet. pamaldas Marijonų Jaunimo Židinyje, 16 Hound Rd., West Bridgford, reikia žiūrėti „Europos Lietuvių“ 42 Nr., 4 psl.

COVENTRY

PABALTIEČIŲ SUBUVIMAS

Coventry lietuvių, latvių ir estų spalio 30 d., 6 val. vak., latvių klubo patalpose — Priory Hill, Wolston (tarp Coventrio ir Rugbio) ruošia bendrą pasilinksminimą. Veiks baras ir užkandinė.

Klubas pasiekiamas iš miesto autobusų stoties Midland Red autobusu 586.

Maloniai prašom visus tautiečius atsilankyti.

Rengėjai

BOLTONAS

MIRĖ E. BANIENĖ

Šeštadienį, spalio 16 d., Manchesterio Mostono kapinėse, lietuvių tautinio kryžiaus papėdėje, palaidota 53 metų amžiaus Boltono DBLS Skyriaus narė Elena Petkutė-Banienė, kilusi iš Mosėdžio miestelio.

Prieš 15 metų ištėkėjo už Juozo Banio, bet vedybos nedavė laimingo gyvenimo, nes 14 metų teko praleisti lovoje pusiau paraližuotai. Doktorai tvirtino, kad išgystanti, ir jį pranašavimai pildėsi. Elena pradėjo atgyti ir pamažu atgauti jėgas. Spalio 8 d. jau nuostabiai daug darbų atliko, bet vakare krito negyvai. Ligoninėje atgavo sąmonę, bet paralyžius sukaustė ne tik kūną, bet ir kalbą. Spalio 12 d. užmigo amžinai.

Laidotuvėse dalyvavo pažįstami, artimi ir tolimi, apie pusę šimto. Sudėta nemaža vainikų. Boltono skyrius atsisveikino raundų rožių vainiku.

Elenute, tenespaudžia tavęs ši svetima žemelė!

J. Dyvas

ROCHDALE

ROCHDALES KONCERTO ĮSPŪDŽIAI

Neretas reikšmingi šiandien mums pasigesti įvykiai, kurie pajavirintu nusistovėjusią gyvenimo tvarką ir užpildytą mūsų dvasioje atsirandančias tuštumeles. Tačiau tokie įvykiai retkarčiais blykstelė, kaip tos naktinės švieselės tolumoje, prie kurių mes, nelyginant plaštakės, puolame.

Vienas tokių blykstelėjimų įvyko spalio 16 d. Rochdale. Ten suruoštas koncertas, sutraukęs vietos ir kitų kolonijų lietuvių. Trijų šimtinų sambūris šiais laikais nebėra dažnas atsitikimas, todėl Rochdale DBLS skyriui įrašytinas į nuopelnus.

Koncerto programos vyriausia kaitininkė — solistė Janina Liustikaitė — koncerto dalyviams dar kartą įrodė, kokia graži ir vertinga lietuviška daina, ir vėl davė progos pasigėrėti lietuvių kompozitorių darbais, o taip pat pasigrožėti žinomų operų ištraukomis sava kalba. Koncerto programos intervalai buvo vykusiai užpildyti tautiniais šokiais ir jaunųjų baletu. Gražu matyti, kokią didelę pažangą daro jungtinė Rochdale — Manchesterio jaunųjų taut. šokių grupė, vedama S. Verbickaitės, o taip pat malonu buvo pasigėrėti sesučių Pažeraičių baletiniu sugebėjimu. Gražų įspūdį paliko Navickienės perskaityta sava kūryba.

Nenuostabu, kad koncerto dviejų valandų programa buvo atidžiai visų išklausyta iki pabaigos. Dalyvių švitiinti veidai rodė visuotinį pasitenkinimą, kas, be abejo, sudarė šiltą, draugišką nuotaiką visam vakarui.

Koncerto pravedimu, tvarka bei svečių priėmimu rūpinosi žinomas visuomenininkas D. Banaitis, veikli vietinių lietuvių, kaip Sasnauskų, V. Kavaliausko ir kt. padedamas.

Pagaliau atėjo laikas atsisveikinti su sveikąja Rochdale. Gatvėje išsirišavusių vienaaukščių autobusų virtinėje labai ir labai pamažu sutirpo iš salės išsiveržusių koncerto dalyvių būriai, kurie vis dar tebegyveno maloniais įspūdžiais.

Grįždamas namo ramiai nottinghamiečių būrelyje, jų tylių dainų liūliuojamas, su pasitenkinimu priėjau išvados, kad ir mano viduje buvo užpildyta tam tikra tuštumėlė. Lieku dėkingas Nottinghamo lietuvių vadovui K. Bivainiui už tai, kad jis šią ekskursiją suorganizavo, nes dabar bus daug lengviau palaukti kito kur nors panašaus kultūrinio blykstelėjimo.

A. Pilkauskas

LIETUVISKOS PAMALDOS

MANCHESTER — spalio 31 d., 10.30 val. ECCLES — lapkričio 14 d., 12.15 val. WOLVERHAMPTON — spalio 31 d., 11 val., St. John's Square.

HUDDERSFIELD — spalio 31 d., 1 v. p.p.

MANCHESTERIS

KARIUOMENĖS SVENTĖS MINĖJIMAS SU KONCERTU

LVS Ramovės Manchesterio skyrius lapkričio 6 d., šeštadienį, 5.30 val., Manchester — Cheetham Hill, Town Hall salėje, rengia

Kariuomenės Sventės Minėjimą.

Programoje: paskaita, sol. J. Liustikaitės dainos, jaunųjų Pažeraičių baletas, eilėraščiai ir kitokia trumpa, bet įdomi dalis.

Veiks savas bufetas. Šokiams gros gera muzika. Maloniai kviečiame savus vietinius su šeimomis bei draugais ir tolimesnių vietovių lietuvių atsilankyti į minėjimą.

Programos dalis, išpildoma sol. Janinos Liustikaitės, sužavės ir pradžius visus, nes solistė tą įrodė kitose Anglijos lietuvių vietovėse.

Iki pasimatymo minėjime!

Skyriaus Valdyba

STOKE-ON-TRENT

SKAUTŲ SVENTĖ

Spalio 30 d. Stoke skautai švenčia savo metines ir ruošia pasirodymą Ukrainiečių salėje (34 Hempstalls Lane, Newcastle, Staffs.). Programoje oficialioji dalis, laukėlis ir filmai bei paveikslai iš skautiško gyvenimo. Po programos šokiai, grojant geram orkestrui, veiks baras su prailgintu laiku. Svečiai galės išbandyti loterijoje savo laimę. Kviečiame lietuvišką visuomenę ko gausiausiai dalyvauti.

Pradžią punktualiai 6.30 val. vakare.

Tėvų Komitetas

LIET. SODYBA

SAUDYMO SEKCIJA

Prie Sodybos Klubu įkurtoji šaudymo sekcija pagaliau įsigijo pilietines teises: visi reikalingi formalumai atlikti, leidimai gauti, aikštė baigiama tvarkyti.

Sekmdienį, spalio 31 d., nuo 10.30 val. bus šaudymo demonstravimas. Šaudymo sekcijos nariams bus parūpinta šautuvų ir amunicijos. Priimami ir nauji nariai (mokestis 1 sv. metams).

Puiki proga aplankyti Sodybą ir išbandyti sugebėjimus įdomiam sporte.

Šaudymo sekcijos nariams - lietuviams atskiri pakvietimai nebus siuntinėjami.

VOKIETIJA

MIN. E. LEMMER REIKALAUJA LIETUVAI LAISVĖS

Rugsėjo 3-5 d.d. Lietuvių Vasario 16 Gimnazijos tautinių šokių grupė dalyvavo didelėse iškilmėse Berlyne. Šokėjai buvo lėktuvu nuskraidinti iš Frankfurto į Berlyną ir tuo pačiu keliu sugrąžinti atgal. Berlyne teko viešai pasirodyti 5 kartus ir dalyvauti bendroje eisenoje.

Vienas pasirodymas, šeštadienį, rugsėjo 4 d., Neue Welt salėje buvo varžybinio pobūdžio. Varžybose dalyvavo 20 folklorinių grupių iš įvairių tautų. Speciali komisija premijas paskirstė šitaip: I-ji lenkų grupė iš Dortmund, II-ji Lietuvių Vasario 16 Gimnazijos grupė ir III-ji prancūzų grupė iš Lorain. Premijos (laisvės varpas miniatūroje) ir diplomai buvo įteikti sekmdienį miško stadione, 25.000 žiūrovų akivaizdoje. Lietuvių premiją priėmė mokytoja E. Tamošaitienė. Stadiono scenoje didžiausio publikos pritarimo susilaukė ne pirmąją premiją gavusieji lenkai, o lietuviai. Mūsiškiams šokant malūną, publika entuziastiškai plojo šokių metu. Mūsų grupę ypačiai sveikino pagrindinis iškilmų kalbėtojas Fed. ministras pabėgėlių reikalams Ernst Lemmer. Jį į kalbėtojo tribūną palydėjo du Vasario 16 gim. mokiniai (K. Žutautaitė ir P. Vegneris). Jis ir savo kal-

PABALTIEČIŲ KONCERTAS HAMBURGE

Galų gale ir hamburgiečiai, pinnebergiečiai ir kitų artimesnių vietovių lietuviai susilaukė pianisto Antano Smetonos — pasiklausyti jo gražaus skambinimo.

Pabaltijo Draugijos V. Vokietijoje buvo suruoštas pabaltiečių menininkų koncertas Hamburgo centre Aepin salėje spalio 9 d. Koncerto tvarka rūpinosi Pabaltiečių Draugijos generalinis sekretorius Gruenbaum. Publikos susirinko arti šimtuko. Žmonių, kurie visi atrodė puošni ir solidūs.

Puikiai grojo violončele latvis V. Zakis, ypač virtuosiškai ir atmintinai J. Medišno arija.

Estų atstovė — dainininkė Vilma Brinkmann-Poeldoja, sopranas. Jai akomponavo S. Lemke. Abi buvo pasipuošusios tautiniais rūbais. Brinkmann-Poeldoja padainavo estiškių tautinių liaudies dainų.

Visai užtarnautai stipriausia programos dalis šio kamerinio koncerto buvo šį kartą iš lietuvių pusės, kurią atliko jaunas pianistas Antanas Smetona. Pirmoje programos dalyje A. Smetona paskambino M.K. Čiurlionio Tema op. 15.

Antroje programos dalyje A. Smetona skambino Fr. Chopino sonatą b-moll, op. 35, į kurią įeina ir garsusis gedulo maršas. Šitoje sonatoje A. Smetona parodė stiprų savo talentą. Visa publika sėdėjo lyg užmigdyta paveikta žavėjančių piano garsų, kuriuos pateikė A. Smetonos sugebėjimas.

Visi koncerto menininkai gavo po puokštę gėlių. A. Smetonai buvo įteikta geltonų rožių puokštė.

Po koncerto norintieji susirinko Hamburgo rotušės restorane, kur pabendravo tarpusavy ir su menininkais.

J. Cekauskas

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY.

Printed and Published in Great Britain by the Lithuanian House Ltd., 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARK 2470.

Redakcijos ir Administracijos adresas: 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARK 2470.

Leidžia Liet. Namų Akc. B-vė. Leidimo Tarybą sudaro DBLS V-ba ir Europos Lietuvių Bendruomenių pirmininkai.

Redakcija rankraščius taisy ir trumpina savo nuožiūra.

Už laikraštį kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesilima atsakomybės.

RETA PROGA !

ŠI ŠEŠTADIENI, SPALIO 30 D., DBLS Londono I Skyrius rengia dainininkų

J. Liustikaitės
ir
L. A. Baltraus

KONCERTĄ,

kuris įvyks Londono Sporto ir Socialinio Klubo salėj — 345A, Victoria Park Rd., London, E.9.

Pradžia 7.30 val.

Akomponuos Mrs. M. Baltrus.

Pianistė Mary Baltrus

Solistas L. A. Baltrus

Solistė Janina Liustikaitė